

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Hadtudományi Doktori Iskola

Czirók Zoltán:

**Az önálló magyar repülő fegyvernem létrejöttének sajátosságai és
első harci alkalmazása (1918–1919)**

című doktori (PhD) értekezésének szerzői ismertetése

Témavezető:

.....

Dr. habil. Balla Tibor ezredes

Budapest, 2023

A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A magyar hadtörténetírás egyik mostohagyermekének tekinthető az első Magyar Népköztársaság és a Tanácsköztársaság időszaka, és igaz ez az olyan, politikai viszonyoktól és változásoktól leginkább függetlenül, elsősorban szakmai alapon szerveződött és működött fegyvernemre is, mint a repülőcsapatok. A rendszerváltást megelőzően mindössze kettő tanulmány született, amely érdemben igyekezett foglalkozni a témával, míg az 1977-ben és 1986-ban megjelent, összefoglaló jellegű repüléstörténeti kötetek egy-egy rövid részt szenteltek neki, mélységében azonban nem tárták fel; ezt követően pedig lényegében feledésbe merült ezen éra katonai repülése. Annak ellenére történt ez így, hogy az I. világháborúban harcoló és azt túlélő repülő katonák magja alkotta nemcsak a Népköztársaság és a Tanácsköztársaság, de a Horthy-korszak repülőerejét is a rejtés idején, legalábbis annak kezdetén, biztosítva az állandóságot és a minőséget e sajátos haderőnél. Hasonlóképp a katonai repülőerők technikai háttere is a világháború éveire nyúlik vissza. Minden bizonnyal ez jelenti és jelentette korábban is a téma kutatásának egyik, ha nem a legfőbb nehézségét, hiszen érdemben csak az előzmények mélyreható ismeretével valósítható meg annak feldolgozása. A mellőzés másik oka a „Nagy Háború” végét követő zavaros időszak történetének szubjektív megközelítése lehet, amelyet leginkább az elmúlt több mint egy évszázad alatt született, egymással ellentétes, olykor szélsőséges értékelések nyomán kialakult egyfajta idegenkedő távolságtartás jellemzett. A centenárium kapcsán azonban a jelenkor történész szakmája visszaemelte e megosztó évek eseményeit a történész diskurzusok sorába, amely megfelelő alapot és motivációt szolgáltat(hat) hadtörténeti szempontú kérdések hasonlóan objektív módon történő vizsgálatához. Ezt nagyban segíti a fennmaradt források széles spektruma, ugyanakkor fontos kiemelni, hogy az elmúlt évtizedekben a vonatkozó repüléstörténeti kutatásokat a környező államok mindegyikében elvégezték, ezek eredményeit pedig publikálták. A fentiek fényében időszerűnek és hiánypótlónak tűnik a korszak magyar katonai repülésének forrásokra épülő, részletekbe menő feldolgozása és bemutatása.

KUTATÁSI HIPOTÉZISEK

A kutatás megkezdését, illetve a disszertáció megírását megelőzően, a következő feltételezésekből indultam ki:

1. Rendelkezve már (rész)információkkal az Osztrák–Magyar Monarchia repülőcsapatainak működéséről, személyi állományáról, illetve annak magyar származású tagjairól (ezekkel kapcsolatban a disszertáció témájával párhuzamosan folytattam kutatásokat), feltételeztem, hogy

ezekre alapozva az I. világháborút követően képes volt a magyar katonai vezetés egy működőképes, önálló repülő haderő megszervezésére, amely megfelelt a – kor sajátosságai alapján – vele szemben támasztott követelményeknek.

2. Feltételeztem, hogy a hatékony működés szempontjából elengedhetetlen volt, hogy a világháborút túlélte repülőket (értve ezalatt elsősorban a hajózó állományt) jelentős része szolgálatot vállaljon a magyar repülőcsapatoknál, politikai nézeteiktől függetlenül, továbbá szükséges volt a politikai/katonai vezetés (részben) megengedő hozzáállása is, amely előtérbe helyezte a szakmai szempontokat.

3. Szintén előismeretekre építve feltételeztem, hogy a világháború alatt működő magyar repülőgépgyárak folytatni tudták produktív tevékenységüket, amellyel biztosították a repülőerők szükséges ellátását és ez az effektív gyártási kapacitás szolgált a repülőgép-állomány elsődleges forrásául.

4. Feltételeztem, hogy a Tanácsköztársaság harcaiban a magyar repülőcsapatok képesek voltak megoldani a rájuk háruló feladatokat, érdemi, a szemben álló felekhez viszonyítva akár fölényt is jelentő tevékenységet kifejtve. Ennek alapját a magyar repülőket képességei, száma és világháborús tapasztalatai képezték, amely feltételezhetően hatást gyakorolt a repülőcsapatok szerepére a hadjáratok során.

5. Feltételeztem továbbá, hogy a légi háború sajátosságai, hatásai (pl. hátországot ért légitámadások formájában) az 1919-ben az ország légterében folyt harci tevékenység következtében a világháborúban jellemző módon megjelentek, ennek jellegzetességeiről, paramétereiről azonban a kutatás megkezdése előtt egyáltalán nem rendelkeztem adatokkal.

KUTATÁSI CÉLOK

Disszertációm tudományos célkitűzése az önálló magyar repülő fegyvernem létrejöttének, 1918. november és 1919. december közötti működésének, szervezetrendszerének, személyi és anyagi feltételrendszerének elsősorban levéltári forrásokkal alátámasztott bemutatása a hazai és külföldi szakirodalom felhasználásával. A disszertációban a következő kitűzött célok megvalósítását tervezem:

1. A magyar repülőcsapatok felállításának és szervezetrendszeri változásainak szemléltetése egy összefüggő folyamatként, történelmi kontextusba helyezve.
2. Bemutatni a repülőcsapatok személyi állományának alakulását, annak sajátosságait és a háttérben meghúzódó folyamatokat, amelyeknek köszönhetően a Monarchia kipróbált repülői – a

politikai változások mellett, illetve ellenében is – nemcsak a Népköztársaság vagy a Tanácsköztársaság repülőerőinél szolgáltak, de ők alkották a Horthy-korszak repülőcsapatainak magját is.

3. A magyarországi repülőgépgyártás teljesítményének és változásainak számszerű elemzése az Osztrák–Magyar Monarchia időszakától a Károlyi-kormány hónapjain és a Tanácsköztársaság harcain keresztül a magyar repülőipar románok általi kvázi kifosztásáig; bizonyítva a hazai repülőgépgyártás produktív működtetését.

4. A magyar katonai vezetésnek azon sürgőszerű munkálatainak ismertetése, amely a korabeli országhatárokon belül elhelyezkedő repülőpótszázadok anyagának megmentésére, a demarkációs vonal eltolódása és az antant csapatok tevékenysége révén okozott fenyegetések elhárítására, valamint a Balkánról érkező német (repülő)csapatok leszerelésére irányultak; számszerű képet adva arról, hogy mindebből mennyit profitáltak a légjáró csapatok.

5. Összehasonlító elemzés során láttatni, hogy a magyar repülőcsapatok mind minőségben, mind mennyiségben felülmúlták külön-külön valamennyi környező ország hasonló fegyvernemét.

6. Az ország felett zajló első légi háború olyan, eddig ismeretlen vagy kevéssé ismert súlypontjainak górcső alá vétele, mint a hazai megfigyelő és légelhárító rendszer kiépítése és működése, a magyar célpontok ellen végrehajtott első stratégiai jellegű légitámadások és a repülőek egyes frontszakaszokon történő összevont alkalmazása (pl. a Léva környéki harcok, a tiszai offenzíva).

7. Mindezen összetevők részletes és mélyreható elemzésével egyúttal szeretném cáfolni és felülírni azt a még mindig létező állítást és meggyőződést, miszerint az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlását követően a magyar katonai vezetők pusztán elméleti síkon foglalkoz(hat)tak a repülő fegyvernem megvalósításával, ennél tovább nem jutottak, vagyis a gyakorlati megvalósításra nem volt lehetőségük.

KUTATÁSI MÓDSZEREK

A kutatási célok megvalósítása érdekében a következő kutatási módszereket alkalmaztam:

- Tanulmányoztam a témával kapcsolatosan rendelkezésre álló hazai és nemzetközi levéltári dokumentumokat, valamint a vonatkozó szakirodalmat, ezeket forráskritikai elemzés és értékelés során dolgoztam fel.

- A feldolgozás folyamán analízis és szintézis alkalmazásával a kutatási téma egészét elméleti és gyakorlati síkokra bontottam, majd az így kapott részismereteket egységes egészzé kapcsoltam össze.
- Az elvégzett kutatások kvalitatív és kvantitatív, rendszerező jellegűek voltak, az így nyert adatokból az indukció módszerével általános törvényszerűségeket fogalmaztam meg, illetve a dedukció módszerével az általános megállapításokból egyedi következtetéseket vontam le.
- Összevettem egymással a különböző forrásokból származó tényeket, és megvizsgálva azokat, igyekeztem feloldani a köztük lévő esetleges ellentmondásokat.
- Konzultációkat folytattam a témában jártas, elsősorban külföldi (cseh, francia, olasz, szlovák) szakemberekkel, akiktől szakmai irányítást kaptam, és saját kutatásaik során feltárt levéltári forrásokhoz jutottam.
- A kutatások részeredményeit folyamatosan feldolgoztam és ennek eredményeit rendszeresen publikáltam.

A DISSZERTÁCIÓ FELÉPÍTÉSE

A bevezetésben megfogalmazom a disszertáció alapját képező tudományos problémát, felvázolom a kutatási hipotéziseket, meghatározom a kutatási célokat és módszereket, elemzem a hazai és külföldi forrásokat és szakirodalmat, valamint ismertetem a disszertáció szerkezeti felépítését.

Az első fejezetben áttekintést adok arról a szakmai diskurzusról, amely a honvéd repülő-tisztek a honvéd repülőerők megszervezéséről folytattak 1918 tavaszától, továbbá ehhez szervesen kapcsolódva az osztrák–magyar repülőcsapatok felépítéséről.

A második fejezetben röviden, összefoglaló jelleggel vázolom az 1918. október 24-én indított utolsó olasz offenzívához kapcsolódó légi eseményeket: a szemben álló felek repülőerejét mennyiségi és minőségi összehasonlításban, a repülőerők alkalmazásának mértékét, valamint az osztrák–magyar repülőerők tevékenységét, illetve visszavonulását az olasz áttörést követően.

A harmadik fejezetben az újonnan felállított magyar repülőcsapatok szervezeti struktúráját rajzolom meg, továbbá a folytonosság jegyében az egyre szűkülő lehetőségek, valamint a realitások felmérése és számbavétele következtében végrehajtott átalakulásokat követve a Tanácsköztársaság, majd annak bukását követően a Nemzeti Hadsereg repülőerejének felépítését

– a vonatkozó rendelkezések és a fegyveres összecsapások során hozott szervezési és alárendeltségi módosítások részletezésével. E fejezethez kapcsolódik három olyan alfejezet, amely egy-egy marginális, de említésre érdemes területtel foglalkozik.

A negyedik fejezetben a repülőcsapatok személyi állománya kerül górcső alá, amely állomány tagjainak részvétele és mozgása meglehetősen jó követhető – ezáltal pontos képet kapva létszámukról, összetételükről, helyenként politikai szimpátiájukról – bizonyítandó, hogy az Osztrák–Magyar Monarchiát szolgáló repülőök jelentős része minden probléma nélkül szerepet vállalt a Népköztársaság hadseregében, majd nagy részük a Tanácsköztársaságban is, hogy aztán a Nemzeti Hadseregben folytassák szolgálatukat.

Az ötödik fejezetben először betekintést nyújtok az ország területén a világháború alatt üzemelő három repülőgépgyár produktív tevékenységébe, és a rendelkezésre álló források biztosította keretek mentén egy hozzávetőleges képet alkotok a gyárak világháborút követő termeléséről. Emellett számvetést készítek egyrészt arról a folyamatról, amely az akkori országhatárokon belül elhelyezkedő nyolc repülőpótszázad anyagának megmentésére irányult, mivel ezek a demarkációs vonal eltolódása és az antant csapatok tevékenysége révén veszélybe kerültek, másrészt pedig a Balkánról érkező német Mackensen hadsereg (repülő)csapatainak leszerelésére vonatkozó kötelezettség végrehajtásáról. A fejezet zárásaként az ország repülőiparának és repülőerejének kifosztásáról készül összegzés.

A hatodik fejezetben a többségében újonnan formálódó nemzetállamoknak a magyarokéval párhuzamosan zajló repülőcsapat-építési folyamatát mutatom be, különös tekintettel azokra az országokra, akikkel háborút folytattunk 1919-ben, továbbá az itt tevékenykedő francia repülőegységek szerepét és alkalmazását.

A hetedik fejezetben egyrészt a Tanácsköztársaság katonai vezetésének azon igyekeztét ismertetem, amely során kiépítik az ország megfigyelő és elhárító rendszerét, utóbbiba beleértve a légvédelmi tüzérség megteremtését és a vadászrepülőök rugalmas alkalmazásának módjait.

A nyolcadik fejezetben a magyar repülőerők gyakorlati tevékenységéről adok áttekintést, a Népköztársaság alakulataitól a „vörös” repülőszázadokon keresztül a Nemzeti Hadsereg egységeivel bezárólag. A hangsúly értelemszerűen a tanácskormány harcait kísérő repülőtevékenységre helyeződik, különösen az egyes harcoló feleknek a földi harcokba történő közvetlen beavatkozásait és a stratégiaiak tekinthető hátországot ért támadásait. Alfejezetként szintén egy olyan téma csatlakozik e részhez, amely bár periférikus volt, mégis említést érdemel.

ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

Értekezésemben arra tettem kísérletet, hogy áttekintsem az önálló magyar katonai repülés létrejöttének és változásainak folyamatát, illetve annak részleteit. Dolgozatom alig több mint egy év eseményeit fedi le (1918. november – 1919. december), ennek ellenére olyan változások és új jelenségek bemutatására nyílt lehetőség, amelyek a korban nehezen elképzelhetőek voltak ezt megelőzően. E rövid időszak talán attól volt a leginkább sajátos, hogy egy kivételesen gyorsan változó világban kellett alkalmazkodni az újabb és újabb körülményekhez és kihívásokhoz, ahol a viharos hétköznapiakra a politika – szélsőértékeként – hol lefagyással, hol különböző szélsőségekkel reagált. Mindebben a kaotikus és széthulló rendszertelenségben kellett a szervezettség és hatékonyság irányába haladni egy gyermekcipőben járó, előd nélküli fegyvernemnek, hogy esetenként a kieső vagy nem működő közlekedési, postai szolgáltatást pótolják, vagy akár rendőri/karhatalmi feladatokat lássanak el. Időközben a nemzetközi helyzet is egyre fokozódott, és 4,5 hónappal a világháború rég áhított befejeződését követően ismét fegyveres konfliktusba keveredett Magyarország, ezúttal azonban a saját területi integritásának és határainak védelme volt a tét. Az új fegyvernem esetében ezzel együtt is a repülő szakma maradt az a központi rendező elem, amely mentén az egymást ismerő és javarészt összetartó repülő közösség – kevés surlódástól eltekintve – a politikai irányvonalaktól javarészt függetlenül működőképes tudott maradni a harcok során is, ehhez pedig a politikai és katonai vezető rétegnek is igazodnia kellett, lévén pótolhatatlan tudással és tapasztalattal bírtak ezek a katonák.

A kutatásaimat követően elvégzett elemzések és vizsgálatok nyomán a választott témát illetően megfogalmazott hipotéziseim az alábbiak szerint nyertek igazolást:

1. Az I. világháborút követően felállt új magyar katonai vezetés, ezen belül is a repülő főtiszték és tisztek az osztrák–magyar repülőcsapatok örökségére és az ott szerzett tapasztalatokra építve sikeresen tudták megszervezni az önálló magyar repülőcsapatok intézményét, és annak működését a gyorsan változó körülményekhez, valamint a rendelkezésre álló lehetőségekhez és az aktuális követelményekhez igazítva folyamatosan biztosították.
2. Az Osztrák–Magyar Monarchia légjáró csapatainak működésében a magyar személyi, ezen belül is elsősorban hajózó állomány komoly szerepet vállalt, a világháború hadműveleteiben edződött gárda tagjainak nagy részére pedig motiválóan hatott a magyar repülőerőknél történő szolgálat lehetősége. A politikai változások ezt érdemben nem befolyásolták, hiszen ezen repülők javarészét megtalálhattuk a Tanácsköztársaság és a Nemzeti Hadsereg repülő haderejében

is – nyilván némi különbséggel, hiszen az üldözöttek számító repülőtiszték ideiglenesen megváltak a repülőktől vagy az ellenforradalmi Szegeden kerestek menedéket, míg a tanácskormány idején magukat kompromittált vagy csak a szükséges létszám felettinek számító repülőnek a „nemzeti” repülő haderőben már nem jutott hely. E folyamatosság és viszonylagos változatlanság egyértelműen a repülő szakma képviselőinek tudására és tapasztalatára, illetve azok nélkülözhetetlenségére vezethető vissza.

3. A főváros környékén a világháború folyamán működő három repülőgépgyár 1918. őszén, a harcok befejeződését követően nem szüntette be tevékenységét, hanem – bár csökkentett üzemben, de – folytatta a produktív termelést, és elsősorban a már megkezdett szériák példányainak összeszerelésével alapvető szerepet vállalt a repülőcsapatok ellátását illetően. A magyar repülőgépgyárak által biztosított gépek minőségileg és teljesítményük tekintetében is megfeleltek a kor követelményeinek, egyes típusaik a korban legmodernebbnek számító repülőgépek közé tartoztak (Fokker D.VII, Hansa-Brandenburg W.29), más típusaik pedig kategóriájukban kivételesen megbízható és/vagy jó teljesítményű gépeknek számítottak (Hansa-Brandenburg C.I, UFAG C.I), amivel komoly előnyt alapoztak meg a magyar repülők számára.

4. A magyar légtérben folyó első „légi háborúban” a magyar légi haderő a legtöbb szempontból megfelelt a vele szemben támasztott követelményeknek. A kilenc repülőszázad a rá háruló, elsősorban felderítő feladatokat sikeresen ellátta (ezt az ismert bevetések magas száma bizonyítja), a földi harcokat esetenként a levegőből támogatta, és eredményeket ért el a légvédelem területén is. A repülőalakulatok átcsoportosítását, koncentrációját a hadműveletek támogatása érdekében rendszeresen és hatékonyan megoldották, ugyanakkor nyitott kérdés marad, hogy a számbeli és minőségbeli fölényt miért nem sikerült az egyes arcvonalakon vagy arcvonalszakaszokon valós erőfölényre váltani, egyáltalán volt-e erre irányuló törekvés.

5. A fegyveres katonai repülők bevetése Magyarország felett elhozta a hátszág kiszolgáltatottságának jelenségét, a háromdimenzióssá vált hadviselés keretében ugyanis ellenséges repülőgépek stratégiai jellegű célpontokat és polgári létesítményeket, illetve civileket is támadtak az 1919-es harcok során, amelyeknek számos sebesültje, esetenként pedig halálos áldozata is volt. Ezzel egyúttal bebizonyosodott, hogy az országot ért első légitámadások az eddig ismeretknél két évtizeddel korábbra datálhatóak.

ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

Disszertációmban a következő tudományos célkitűzéseket valósítottam meg:

1. Levéltári forrásokra építve – az osztrák–magyar repülőcsapatok alakulatainak felbomlásától és a magyar repülők hazatérésétől kezdődően – átfogó módon ismertettem azt a folyamatot, amelynek eredményeként a magyar repülőcsapatok intézménye létrejött és működött a jelentős politikai változások közepette is, rávilágítva eddig ismeretlen és a szervezeti struktúra átalakulásának megértéséhez nélkülözhetetlen tervek és döntések sorára.
2. Kiterjedt kutatásokra építve elkészítettem az 1918-1919. években katonai repülő szolgálatot vállalt hajózók adatbázisát, továbbá elemezve és értékelve a feltárt adatokat bizonyítottam, hogy a Népköztársaság, a Tanácsköztársaság, valamint a Nemzeti Hadsereg repülőcsapatainak személyi (hajózó) állományai jelentős átfedést mutatnak egymással.
3. Összegezve a magyarországi repülőgépgyárak I. világháborús teljesítményét, és az 1918. október végi ismert állapotokból kiindulva elvégeztem a különböző típusú források (levéltári dokumentumok, nemzetközi szakirodalom, fényképek) elemző összevetését, és számszerű öszszegzést készítettem e repülőgépgyárak világháborút követő teljesítményéről.
4. Felkutattam, rendszereztem és összefoglaltam a korabeli Magyar Királyság területén lévő repülőpótszázadok anyagai megmentésének, valamint a Balkánról visszavonuló Mackensen-hadsereg leszerelésének folyamatát. A cinkotai Anyagszertár kimutatásaiból és a számtalan fennmaradt repülőjelentésből levont következtetések alapján megállapítottam, hogy ezen erőfeszítésekből mennyit profitáltak a magyar katonai repülők.
5. Vázoltam a szemben álló felek repülő haderőépítési kísérleteit, amelyek ezáltal mennyiségi és minőségi szempontból is összemérhetővé váltak a magyar repülőerőkkel.
6. A Tanácsköztársaság harcainak eseménytörténetével párhuzamosan szemléltettem a repülőcsapatok alárendeltségi viszonyainak változásait, és bizonyítottam, hogy a katonai vezetés képes volt a hadműveletek követelményeinek megfelelően alkalmazni a repülőerőket, súlypontokat képezve adott front(szakasz)okon, vagy akár repülőszázadokból létrehozott különítmények diszlokációjával. Összevettem továbbá az egyes hadviselő felek repülő tevékenységének különböző aspektusait, azok hatásait a hadműveletekre, valamint az ipari szereplőkre és a civilekre, továbbá kritikai elemzésnek vetettem alá a „vörös” repülőerők alkalmazását.
7. Cáfoltam azokat a korábbi nézeteket, amelyek szerint az I. világháborút követően Magyarország számára nem volt lehetőség a repülőerők megszervezésére és fenntartására.

Kutatásaim több vonatkozásban is forrásértékűnek tekinthetők, mivel zömmel korábban ismeretlennek számító, feltáratlan vagy fel nem dolgozott hazai és külföldi levéltári anyagokat, illetve szakirodalmakat kutattam, elemeztem és rendszereztem, ezeknek vizsgálata, leírása és kölcsönhatás-elemzése eddig a magyar és nemzetközi szakirodalomból hiányzott, vagy csupán elemeiben jelent meg.

A KUTATÁSI EREDMÉNYEK GYAKORLATI FELHASZNÁLHATÓSÁGA, AJÁNLÁSOK

A doktori értekezés kutatási eredményeit a hadtudomány, a történettudomány és az oktatás területén (oktatási segédanyagként) lehet hasznosítani. Az elvégzett kutatások felhasználhatóak a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar hadtörténeti és hadtudományi tárgyú, illetve azokhoz kapcsolódó tematikájú tantárgyai körében, történeti kutatóhelyek munkájához, továbbá bölcsészettudományi és tanárképző felsőoktatási, illetve katonai közép fokú intézmények számára társadalomtudományi stúdiumok (történettudomány) és hadtörténet oktatásához alkalmazható.

A doktori értekezésben szereplő új tudományos eredmények elősegíthetik a korszak történelmének alaposabb megismerését, az ezzel foglalkozó történészek, kiegészítve eddigi ismereteiket, további, szélesebb szemléletű kutatásokhoz kaphatnak segítséget, ugyanakkor összefoglaló vagy tematikus hadtörténeti, illetve helytörténeti kutatások forrásmunkájaként is szolgálhatnak. Fontos adalékkal szolgálhatnak ipar- és közlekedéstörténeti kutatásokhoz, valamint társadalomtörténeti témákhoz, elsősorban a katonatiszti réteg I. világháború utáni helyzetének, lehetőségeinek, motivációinak vizsgálatát illetően. Emellett lehetőséget adhatnak nemzetközi vitákra elsősorban az érintett, egykori hadviselő országok vagy utódállamaik tudományos műhelyeiben.

A kutatómunka eredményei a hadtudomány, illetve hadtörténelem iránt nyitott, katonai előképzettséggel vagy előismeretekkel nem rendelkező személyek számára is információforrást jelenthetnek.

Az értekezés tekintetében a kutatások további folytatásának lehetősége is nyitott és ajánlott, ennek irányába mindenekelőtt a román királyi hadsereg repülőerőinek magyarországi tevékenysége, annak további részletei a román levéltári források révén, valamint a magyar hajózók személyi adatainak pontosítása.

A kutatás eredményeinek további felhasználási lehetőségei közé tartozik annak monográfiaként történő publikálása idehaza és külföldön.

A SZERZŐ TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ PUBLIKÁCIÓINAK JEGYZÉKE

A katonai repülés kezdetei Debrecenben (1918–1919). - In. A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve 35. (2018) - p. 61–72.

Az első légitámadás déli szomszédunk ellen – 1919. In. Haditechnika, 52. évf. 1. sz. (2018) - p. 67–69.

Katonai repülők Mátyásföldön (1918–1919). - In. Czigler Klára (szerk.): 100 éves a mátyásföldi repülőtér. Bp., Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ, 2017. (ISBN: 978-963-263-997-0) - p. 11–38.

Tábori repülőtér egy hétig: Györszemere, 1919. - In. Magyar Repüléstörténeti Társaság évkönyve, 2016. - p. 20–23.

Tábori repülőtér egy hétig – Abony-Sashalom, 1919. - In. Magyar Repüléstörténeti Társaság évkönyve, 2015. - p. 28–30.

A Hansa-Brandenburg W.29-es tengerészeti repülőgép Magyarországon. II. rész. - In. Haditechnika, 49. évf. 5. sz. (2015) - p. 44–45.

A Hansa-Brandenburg W.29-es tengerészeti repülőgép Magyarországon. I. rész. - In. Haditechnika, 49. évf. 4. sz. (2015) - p. 59–62.

Katonai repülők Mátyásföldön (1918–1919). - In. Magyar Repüléstörténeti Társaság évkönyve, 2014. - p. 54–70.

LVG C.VI felderítőgépek Magyarországon. - In. Haditechnika, 48. évf. 5. sz. (2014) - p. 63–68.

Katonai repülőtér Gödöllőn – 1919. - In. Haditechnika, 47. évf. 3. sz. (2013) - p. 48–50.

Felderítők Albertfalván (1918–1919). - In. Magyar Repüléstörténeti Társaság évkönyve, 2012. - p. 17–36.

Az UFAG C.I felderítőgép. II. rész. - In. Haditechnika, 46. évf. 5. sz. (2012) - p. 16–19.

Az UFAG C.I felderítőgép. I. rész. - In. Haditechnika, 46. évf. 4. sz. (2012) - p. 16–21.

Katonai repülők Debrecenben (1918–1919). II. rész. - In. Haditechnika, 46. évf. 3. sz. (2012) - p. 21–23.

Katonai repülők Debrecenben (1918–1919). I. rész. - In. Haditechnika, 46. évf. 2. sz. (2012) p. 72–75.

Hadirepülők Rákoson (1918–1919). - In. Magyar Repüléstörténeti Társaság évkönyve, 2011. - p. 33–48.

Egy repülőszázad viszontagságai Aradtól Békéscsabáig (1918–1919). - In. Békés Megyei Múzeumok Közleményei 34. (2011) - p. 251–260.

Egy zsákmányrepülőgép rövid története – képekben. - In. Haditechnika, 45. évf. 6. sz. (2011) - p. 54–55.

Az első légi háború Magyarország felett – 1919. - In. Hadtörténelmi Közlemények, 124. évf. 2. sz. (2011) - p. 335–361.

A Fokker D.VI-os vadászgép Magyarországon. - In. Haditechnika, 45. évf. 5. sz. (2011) - p. 58–61.

A miskolci repülőtér kezdeti időszaka 1930-ig. - In. A Repüléstörténeti Konferencia Közleményei, 2010. - p. 17–20.

Katonai repülők Mezőtárkányon – 1919. - In. Archívum – A Heves Megyei Levéltár közleményei 19. (2010) - p. 177–190.

A kecskeméti katonai repülés történetéhez (1919). Múltbanéző (A Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Vármegyei Levéltárának elektronikus folyóirata), I. évf. 1. szám. 2010.

https://mnl.gov.hu/mnl/bkml/multbanezo_1_10

Repülőszázadok Ongán – 1919. Ongai Kulturális Egyesület.

<http://www.okeonga.hu/documents/om/rebsz.pdf>

nyomtatásban: 1. rész: Ongai Kékdaru, 11. évf. 11. sz. (2009. november) - p. 10–11., 2. rész: Ongai Kékdaru, 11. évf. 12. sz. (2009. december) - p. 11., 3. rész: Ongai Kékdaru, 12. évf. 1. sz. (2010. január) - p. 10–11., 4. rész: Ongai Kékdaru, 12. évf. 2. sz. (2010. február) - p. 10–11.

A magyar repülőcsapatok 1918–1919. évi történetéhez. - In. Hadtörténelmi Közlemények, 122. évf. 3. sz. (2009) - p. 603–634.

Német repülőgépek a Balkánról. - In. A Repüléstörténeti Konferencia Közleményei, 2009. - p. 168–172.

Az első légitámadások Miskolc ellen és a légvédelem kérdése 1919. május–júniusban. - In. A Hermann Ottó Múzeum Évkönyve 48. (2009) - p. 374–379.

A kaposvári repülőszázad (1918–1919). - In. Somogy megye múltjából – Levéltári évkönyv 38. (2007) - p. 247–256.

Katonai repülés Szombathelyen a „forradalmak korá”-ban, 1918. november – 1920. - In. Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények, 2007/2. - p. 48–63.

A győri repülőszázad történetéhez. - In. Arrabona – Múzeumi közlemények, 45. évf. 1. sz. (2007) - p. 309–324.

Az aszódi vadászgép. - In. A Repüléstörténeti Konferencia Közleményei, 2007. - p. 83–88.

A polgári és katonai repülés kezdetei Szombathelyen (1911–1921). Savaria University Press, Szombathely, 2006. (ISBN 963-9438-72-3) 132 p.

A szegedi katonai repülés első világháború utáni történetéhez. - In. Belvedere Meridionale, 18. évf. 7-8. sz. (2006) - p. 43–51.

A Monarchia öröksége. - In. A Repüléstörténeti Konferencia Közleményei, 2006. - p. 5–14.

A magyar vízirepülő-század. - In. Ad acta. A Hadtörténelmi Levéltár évkönyve, 2005. - p. 96–109.

Győr első bombázása – 1919. - In. Arrabona – Múzeumi közlemények, 43. évf. 1. sz. (2005) - p. 177–186.

A SZERZŐ SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZA

KÉPZETTSÉGI ADATOK

TANULMÁNYOK, VÉGZETTSÉGEK:

- 2021–2022 Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola
doktorandusz (egyéni felkészülés) – abszolutórium: 2022. augusztus 31.
- 2006–2009 Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Miskolc
egyetemi diploma, történelem szakos bölcsész és tanár (2009)
- 2001–2004 Budapesti Corvinus Egyetem, Államigazgatási Főiskolai Kar, Budapest
főiskolai diploma, igazgatásszervező (2005)
- 1994–2000 Berzsényi Dániel (Tanárképző) Főiskola, Szombathely
főiskolai diploma, történelem szakos tanár (2000)
főiskolai diploma, technika szakos tanár (1998)

NYELVISMERET:

- magyar anyanyelv
angol középfokú nyelvvizsga
német középfokú nyelvvizsga
olasz nyelvismeret

MUNKAHELY, MUNKAKÖR

- 2015– Vas Megyei Kormányhivatal Szombathelyi Járási Hivatal, Hatósági Osztály
szociális, szabálysértési, majd hatósági (szak)ügyintéző
- 2010–2015 Vas Megyei Rendőr-főkapitányság, Közigazgatási Hatósági Szolgálat, Szom-
bathely
főelőadó
- 2009–2010 Polgármesteri Hivatal, Lakossági Iroda, Sárvár
szabálysértési és gyámhatósági ügyintéző
- 2008–2009 NYME Interkulturális Tanulmányok Intézete, Szombathely
tanulmányi ügyintéző
- 2006–2007 BDF Interkulturális Tanulmányok Intézete, Szombathely
tanulmányi ügyintéző
- 2000–2006 BDF Filozófia és Társadalomelmélet Tanszék, Szombathely
ügyintéző, oktatásszervező

KUTATÁSI TERÜLET

Katonai repülés az I. világháborúban

A magyar repülőcsapatok története 1918–1921

A II. világháború légi eseményei, elsősorban helytörténeti megközelítésben (Vas vármegye)

TUDOMÁNYOS, SZAKMAI KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉG

2004– a Magyar Repüléstörténeti Társaság tagja

DÍJAK, ÖSZTÖNDÍJAK, TANULMÁNYUTAK

2023 Bécsi Collegium Hungaricum ösztöndíj tapasztalt kutatóknak (Österreichisches Staatsarchiv-Kriegsarchiv, Bécs, 2 hónap)

2013 Kutatóút Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesterének támogatásával (National Archives, London, 1 hét)

2009 A Vas Megyei Közgyűlés Elnöke Tudományos Tanácsadó Testületének Nívódíj elismerése

2008 Alps-Adria Research Scholarship (Università degli Studi di Udine, 3 hónap)

2007 Hajdú-Bihar Megyei Levéltár helytörténeti pályázata – I. díj

SZEMÉLYI ADATOK

Életkor: 47

Családi állapot: házas